

YEGAH MUSICOLOGY JOURNAL

HTTP://DERGIPARK.ORG.TR/PUB/YEGAH

e-ISSN: 2792-0178

Makalenin Türü / Article Type : Araştırma Makalesi/ Research Article
Geliş Tarihi / Date Received : 17.01.2025
Kabul Tarihi / Date Accepted : 27.02.2025
Yayın Tarihi / Date Published : 27.03.2025
DOI : <https://doi.org/10.51576/ymd.1621837>
e-ISSN : 2792-0178

İntihal/Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism.

TÜRK HALK MÜZİĞİNDE DİVAN TÜRÜ: ADIYAMAN DİVANI ÜZERİNE BİR İNCELEME

GÜLER, Emirhan¹

ÖZ

Divan, Türk halk müziğinde usüllü giriş ve ara sazları içeren, vokal seslendirmelerinde serbest okunan bir uzun hava türüdür. Bu araştırma, söz konusu türün genel özelliklerini inceleyerek “Bir Peri Gördüm Oturmuş Kuşe-i Meyhanede” adlı Adıyaman divanı örneği bağlamında divan türünün özelliklerini yörenin halk müziği repertuarında nasıl bir biçimde yer bulduğunu ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma, alanyazın tarama yöntemlerinden biri olan betimsel tarama yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Veriler, ilgili literatür taraması yoluyla elde edilmiştir. Divan türünün özelliklerini bu türün müzikal, edebi ve kültürel bağlamdaki yerini belirlemek amacıyla alanyazında yer alan kitaplar, makaleler, tezler ve diğer akademik çalışmalar incelenmiştir. Literatür taramasının ardından, Adıyaman ilinde önemli bir yer tutan ve yörenin halk müziği repertuarında öne çıkan bir eser seçilmiştir. Bu eser araştırmanın örneklemini belirleyen ve analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, divan türünün edebi ve müzikal ifade biçimi olarak Türk

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Adıyaman Üniversitesi, Müzikoloji Bölümü, eguler@adiyaman.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-2772-2772>.

halk müziği ve edebiyatında önemli bir yer tuttuğu, sözlü ve melodik öğelerin birleşimiyle halkın tarihsel deneyimlerini, duygusal halleri ve toplumsal değerlerini müzikal bir anlatıma dönüştürdüğü, Adıyaman halk müziği pratiğinde ise bağlama, cümbüş, keman, bendir ve def gibi eşlik sazlarıyla icra edilerek “Bir Peri Gördüm Oturmuş Kuşe-i Meyhanede” örneğinde divan türünün bölgesel özelliklerini başarılı bir şekilde yansıttığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk halk müziği, uzun hava, Divan, Adıyaman, Adıyaman müzik kültürü.

DİVAN FORM IN TURKISH FOLK MUSIC: A STUDY ON ADIYAMAN DİVANI

ABSTRACT

The “Divan” is a type of Turkish folk music long melody that includes rhythmic introductions and interludes, with vocals performed freely. This study aims to examine the general characteristics of this genre and to explore how the divan form is represented in the folk music repertoire of the region, using the Adıyaman divan example “Bir Peri Gördüm Oturmuş Kuşe-i Meyhanede”. The study was conducted using the descriptive survey method, one of the literature review techniques. The data was obtained through an in-depth review of the relevant literature. Books, articles, theses, and other academic works in the literature were meticulously examined to determine the musical, literary, and cultural context of the divan genre. Following the literature review, a prominent piece from Adıyaman’s folk music repertoire, which holds significant cultural value in the region, was selected as the study's sample and analyzed in detail. This work was chosen as the sample for the study and analyzed. The research concluded that the divan genre holds a significant place in Turkish folk music and literature as both a literary and musical form of expression, transforming the historical experiences, emotional states, and societal values of the people into a musical narrative through the combination of verbal and melodic elements. Furthermore, it was found that in Adıyaman’s folk music practice, the divan genre is performed with accompaniment instruments such as bağlama, cümbüş, violin, bendir and tanbourine, and in the example of “Bir Peri Gördüm

Oturmuş Kuşe-i Meyhanede” the regional characteristics of the divan genre are successfully reflected.

Keywords: Turkish folk music, uzun hava, Divan, Adıyaman, Adıyaman music culture.

GİRİŞ

Türk Halk Müziği, zengin repertuarı ve bünyesinde barındırdığı çeşitli türleriyle Türkiye'nin en önemli ve köklü müzik geleneklerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Bu köklü müzik geleneğinin hem icra özellikleriyle hem de halkın ortak duygu ve düşüncelerini müzik yoluyla ifade etme biçimiyle önemli bir konuma sahip olduğu düşünülmektedir. Halk müziğini Fransız bilimci Michell Benet şu şekilde tanımlanmaktadır: “halk tarafından benimsenen ve sözlü gelenek biçiminde kulaktan kulağa yayılan ezgilerdir” (Hoşsu, 1977: 4).

Türk halk müziği ise birçok araştırmacı tarafından şu şekilde tanımlanmaktadır: “Türk halkının yaşantısından etkin olayları, duygu ve düşüncelerini, kendi ruhundaki kültür ve sanat anlayışı çerçevesi içerisinde musikî yoluyla ifadesidir” (Ataman, 2009: 59). “Türk halk müziği; Türk milletinin sosyo-kültürel yaşamındaki bütün olayları söz-müzik yoluyla dile getiren ayrıca kendine has geliştirdiği çeşitli yöresel ağız, usûl, üslûp, tavır, ses sistemi, ezgisel yapı, kullanılan çalgılar gibi unsurlar ile de müzikal karakterini belirleyen bir halk müziği türüdür” (Haşhaş, 2022: 15).

Farklı tanımlardan da anlaşılacağı üzere, Türk Halk Müziği, halkın duygu ve düşüncelerini müzik yoluyla ifade ettiği bir müzik türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Türk halk müziği, farklı akademik yaklaşımlar doğrultusunda çeşitli sınıflandırmalara tabi tutulmuştur. Sarısözen (1962) Türk halk müziğini genel hatlarıyla uzun havalar ve kırık havalar şeklinde iki ana gruba ayırmıştır (s.4). Arseven (2000) ise bu müzik türünü sözlü ve sözsüz olmak üzere iki temel başlık altında incelemiştir (s.15). Şenel (2000) ise daha kapsamlı bir sınıflandırma sunarak, Türk halk müziğini üç ana grup altında değerlendirmiştir: enstrümantal müzik, vokal müzik (sözlü müzik) ve vokal-enstrümantal müzik (s.65-66). Haşhaş (2022) ise Türk halk müziğini hem söz unsuru hem de usûl özellikleri açısından ele alarak çift yönlü bir sınıflandırma yapmıştır. Söz unsuru açısından, müziği sözlü ve sözsüz (enstrümantal) türler olarak ikiye ayırmış; usûl özellikleri bakımından ise kırık havalar, uzun havalar ve karma havalar olmak üzere üç ana başlık altında toplamıştır (s.21). Bu

bağlamda, Haşhaş'ın sınıflandırması, geçmişten günümüze aktarılan bilgilerin derli toplu bir şekilde sunulması bakımından önemli bir katkı olarak değerlendirilmektedir.

Bu araştırma, Türk Halk Müziği'nin uzun hava türlerinden biri olan divan türünün genel özelliklerini ortaya koymayı ve bu türün yapısal ve icra özelliklerini detaylı bir şekilde açıklamayı amaçlamaktadır. Araştırma divan türünün özellikleri, melodik ve ritmik özellikleri ile sözel içerikleri üzerine odaklanacak ve bu bağlamda Adıyaman Divanı örneği üzerinden türün müzikal unsurlarına dair derinlemesine bir inceleme sunacaktır. Özellikle “Bir peri gördüm oturmuş kuşe-i meyhanede” adlı Adıyaman divanı örneği bu türün özgün melodik yapısı, ritmik düzeni ve sözel içeriğiyle birlikte ele alınarak divan türünün müzikal özelliklerine ışık tutulacaktır. Bu örneklem üzerinden yapılan analiz türün bölgesel farklılıklarını, icra tekniklerini ve tematik yapısını daha kapsamlı bir şekilde ortaya koymayı hedeflemektedir.

Divan Türünün Edebi Özellikleri

“Divan” terimi, farklı disiplinlerde birden fazla anlam taşıyan çok yönlü bir kavramdır. Türkçe Sözlük'te Parlatır (1998: 385) “divan”, “Yüksek düzeydeki devlet adamlarının kurduğu büyük meclis. Divan edebiyatı şairlerinin şiirlerini topladıkları eser. Sedir.” şeklinde tanımlanmıştır. Özbek (2014:62-63) ise bu kavramı müzik bağlamında ele alarak divanı şu şekilde açıklamaktadır:

“Bir halk müziği makamı; kulakta Hüseyini makamı tadı bırakan kendine özgü ezgisiyle divan biçimindeki şiirlerle uzun hava tarzında okunan eser. Halk müziğinde 18 perdelik ses alanı, oktav. Bağlama ailesi çalgılarından divan sazının kısa adı: Halk müziğinde 18 perdelik ses alanına divan denmektedir.”

Bu tanımlamalar “divan” teriminin tarihsel, edebi ve müzikal boyutlarını ortaya koyarak Türk kültüründe ne denli geniş bir anlam yelpazesine sahip olduğunu göstermektedir.

Halk edebiyatında yer alan divan türü hem hece ölçüsünün 15'li kalıbıyla hem de aruz ölçüsünün “fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün” kalıbıyla yazılan 2, 4, 5 veya 6 dizeli bentlerden oluşan bir şiir formu olarak tanımlanmaktadır (Özbek, 2014: 61). Bu tür, dil yapısı açısından Arapça ve Farsça sözcükler ile tamlamalar bakımından oldukça zengin olup Osmanlıca adı verilen yazı diliyle oluşturulmuştur (Arslan, 2006: 2). Divan şiirleri, halk edebiyatının geleneksel yapısıyla divan edebiyatının estetik anlayışını bir araya getirerek iki farklı edebi yapının etkileşimini yansıtan önemli bir örnek teşkil etmektedir. Âşıklar arasında “divanî” olarak da adlandırılan bu şiirler 17.

yüzyılda okuma-yazma bilen âşıkların divan edebiyatına duyduğu hayranlık ve bu edebiyatın etkisiyle ortaya çıkmıştır. Divan şiirine öykünme amacıyla yazılan bu eserler, aruz ölçüsüne dayalı bir yapı arz ederken halk şiirinin saz eşliğinde icra edilme geleneğini de sürdürmüştür. Bu türde kullanılan “fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün” kalıbı, divan şiirinin ritmik yapısını halk müziğiyle birleştirmiş ve böylece hem sözlü hem yazılı kültürün bir ürünü haline gelmiştir (Köroğlu, 2024: 15). Bu yönüyle divan türü, halk şiirinde bir geçiş formu olarak değerlendirilmekte ve dönemin kültürel dinamiklerini yansıtan önemli bir edebi tür olarak öne çıkmaktadır.

Türk Halk Müziğinde Divan Türü

Türk halk müziği (THM) içinde önemli bir yere sahip olan divan türü hem melodik hem de edebi özellikleriyle halk müziği geleneğinde özgün bir konuma sahiptir. Divan, halk şairlerinin genellikle 11’li ve 15’li hece ölçüleriyle söyledikleri şiirlerin ifade biçimini tanımlamakta olup, bu şiirler için özel olarak bestelenmiş ezgilerle icra edilmektedir (Duygulu, 2014: 157). Bununla birlikte, hece sayısı 14 ve 16 olan divan örneklerine de rastlanmaktadır. Bu tür eserler genellikle dörtlüklerden oluşur ve en az üç kıtanın icra edilmesi geleneksel bir uygulama olarak kabul edilir. Divan türünün yaygın olduğu bölgeler arasında Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde görülmektedir: Şanlıurfa, Elazığ, Diyarbakır, Erzurum ve Kerkük gibi şehirler bu bağlamda öne çıkmaktadır (Haşhaş, 2022: 287). Melodik açıdan, divan türünün bu özgün konumu halk şairlerinin eserlerinden seçilen şiirlerin üzerine bestelenmiş usûlsüz ezgilerden oluşan bir uzun hava formuna dayanmasından kaynaklanmaktadır. Divan türündeki bu eserler (Örneğin; Ben Şehid-İ Badeyem Dostlar Demim Yad Eyleyin, Ey Rüzigar Gidersen Canana Söyle Beni, Silmedin Göz Yaşını Aşkın ile Ağlayanın vb.), THM’nin hem sözlü hem de çalgısal unsurlarını bir araya getirerek zengin bir müzikal yapı sunmaktadır. “Divan uzun havaları genellikle “ayak” olarak adlandırılan usûllü çalgısal bölümlerin ardından icra edilmekte olup ayak kısmı hem müzikal yapıyı zenginleştirir hem de şiirin etkisini artırır” (Say, 2002: 158). Bu özellikleriyle divan türü, THM içinde hem melodik hem de edebi derinliğiyle dikkat çeken ve kültürel bir zenginlik sunan önemli bir uzun hava türü olarak değerlendirilmektedir.

Divanlar, genelde usûlsüz bir uzun hava türü olarak bilinse de müzikal açıdan bu türde yer alan usûllü çalgısal bölümler ve bu bölümlere bazen sözlerin de eklenmesi divanların usûllü ve usûlsüz

türler arasında değerlendirilmesine olanak tanınmaktadır (Emnalar, 1998: 342). Bu özellik divan türünü sadece bir vokal eser olarak değil aynı zamanda çalgısal ve vokal unsurların bir arada yer aldığı karma bir form olarak konumlandırmaktadır. “Bu çalgısal bölümler 2/4 ya da 4/4’lük ölçülerde olur. Bazıları uzun ve zengin melodik yapılarıyla nedeniyle tek başlarına enstrümantal parçalar olarak da icra edilebilirler” (Emnalar, 1998: 342).

Divan türü, farklı yörelerde çeşitli biçimsel ve müzikal özellikler sergileyerek yerel müzik gelenekleri doğrultusunda farklılıklar gösterebilmektedir. Bu bağlamda bazı örnekler klasik divan formundan sapmalar içerse de yerel terminoloji içinde divan olarak adlandırılmaya devam etmektedir. Haşhaş (2022:289) konuyla ilgili şunları söylemektedir: “Bazı yörelerde vokal ve çalgısal açıdan normal tek bölümlü uzun hava özellikleri gösteren ancak divan olarak adlandırılan örneklerle de rastlamak mümkündür. Örneğin; Erzurum yöresine ait “Ey Rüzigar Giderisen Canana Söyle Beni” adlı eser tamamen tek bölümlü uzun hava özelliği göstermektedir.”

Bu bağlamda divan türü Türk Halk Müziği’nde hem melodik hem de edebi açıdan önemli bir yer tutmaktadır. Hem vokal hem de çalgısal unsurların bir arada yer aldığı bu tür müzikal açıdan zengin bir yapıya sahip olup hem usûlsüz hem de usûllü öğelerin birleşiminden doğan karma yapısı ile halk müziğinin özgün ve önemli bir uzun hava türünü temsil etmektedir.

Problem Durumu

Türk Halk Müziği’nde önemli bir yere sahip olan uzun hava türlerinden divan, melodi, icra ve sözlü gelenek açısından zengin bir kültürel birikimi yansıtmaktadır. Ancak divan türü üzerine yapılan çalışmalar sınırlıdır ve bölgesel çeşitlilikleri ile icra gelenekleri yeterince detaylı bir şekilde ele alınmamıştır. Bu bağlamda “Bir Peri Gördüm Oturmuş Kuşe-İ Meyhanede” adlı Adıyaman divanı türünün karakteristik özelliklerini anlamak ve bölgesel varyasyonlarını incelemek için önemli bir örnek teşkil etmektedir. Bu araştırmada, divan türünün genel özellikleri ile Adıyaman divanının yeri ve önemi araştırılacaktır. Bu doğrultuda araştırmanın temel problem cümlesi şu şekilde belirlenmiştir: “Adıyaman’da divan türünün icrası nasıldır ve Adıyaman divanının melodik, ritmik ve form özellikleri nasıl şekillenmektedir?”

Araştırmanın Önemi

Divan türünün genel özelliklerini ele alan bu araştırma, Türk Halk Müziği'nde divan türü üzerine yapılan mevcut çalışmalara katkı sağlamak ve bu türün daha derinlemesine anlaşılmasına olanak tanımak açısından önemli bir yer tutmaktadır. Çalışmada divan türünün müzikal yapısı, sözlü geleneği ve icra özellikleri detaylı bir biçimde incelenerek, türün genel özellikleri üzerinde kapsamlı bir değerlendirme yapılmıştır. Ayrıca araştırmada örneklem olarak alınan “Bir peri gördüm oturmuş kuşe-i meyhanede” adlı Adıyaman divanı, bu türün bölgesel ve yerel anlamda taşıdığı özel nitelikleri ortaya koyma bakımından büyük bir öneme sahiptir. Adıyaman divanı, sadece müzikal yapısının ve icra tekniklerinin yanı sıra bölgeye özgü temalar, dil ve kültürel izler açısından da türün çeşitliliğini ve derinliğini yansıtan önemli bir örnek teşkil etmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, hem divan türünün müzikal ve edebi özelliklerini kapsamlı bir şekilde ele almayı hem de Adıyaman divanının, bu türün bölgesel çeşitlilikleri ve kültürel bağlamdaki özel rolünü derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır. Divan türünün yapısal özellikleri, icra biçimleri ve sözlü geleneği üzerinde durularak türün Türk halk müziğindeki yeri ve önemi daha iyi anlaşılmasına çalışılacaktır. Ayrıca Adıyaman divanının melodik, ritmik ve tematik yapısı, yerel kültürle olan etkileşimi ve bölgesel müzik pratiğindeki yeri detaylandırılacaktır. Bu bağlamda Adıyaman divanı örneği üzerinden yapılan analiz, türün halk müziği içindeki kültürel rolünü bu tür özelinde yörenin müzikal özelliklerini ortaya koymayı hedeflemektedir.

YÖNTEM

Bu araştırma nitel araştırma yöntemine uygun şekilde gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2011:39).

Araştırmanın deseni, nitel araştırma yöntemleri çerçevesinde betimsel araştırma deseni olarak yapılandırılmıştır. “Betimsel araştırma, var olan bir olayı nicel ya da nitel yönden betimleyen araştırma türüdür” (McMillan ve Schumacher, 1984:26).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Türk halk müziğindeki divan türü oluştururken, örneklemini ise Adıyaman iline ait “Bir peri gördüm oturmuş kuşe-i meyhanede” adlı divan örneği oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada, veriler ilgili literatür taraması aracılığıyla elde edilmiştir. Divan türünün özellikleri, bu türün müzikal, edebi ve kültürel bağlamdaki yerini belirlemek amacıyla alan yazında yer alan kitaplar, makaleler, tezler ve diğer akademik çalışmalar titizlikle incelenmiştir. Bu incelemeler sırasında divan türüne ilişkin kuramsal çerçeve ve daha önce yapılmış benzer çalışmaların bulguları dikkate alınarak türün biçimsel ve tematik unsurları detaylandırılmıştır. Literatür taramasının ardından Adıyaman ilinde önemli bir yer tutan ve bölgesel halk müziği repertuarının bir parçası olarak öne çıkan bir eser seçilmiştir. Eser, Adıyaman ilinin önde gelen mahalli sanatçılarından biri olan Mustafa Kahtalı (Kahtalı Mıçe)’nin ses kaydından hareketle notaya alınmıştır. Bu çalışma kapsamında eser araştırmanın örneklemini olarak seçilmiş; bu doğrultuda veri toplama süreci yürütülerek elde edilen bulgular analiz edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde Adıyaman ilinde divan icrası ve araştırmada örneklem olarak ele alınan “Bir peri gördüm oturmuş kuşe-i meyhanede” adlı Adıyaman divanının müzikal özellikleri incelenecektir.

Adıyaman İlinde Divan İcrası

Adıyaman hem kültürel yapısı hem de farklı kültürlerle olan etkileşimi sayesinde zengin bir kültürel mirasa sahiptir. Bu zengin kültürel dokuda müzik önemli bir yer tutmakta ve özellikle halk müziği şehrin kültürel yaşamında belirgin bir rol oynamaktadır. Adıyaman halk müziği, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin genel müzikal özelliklerini yansıtarak bölgenin özgün müzik türlerinden olan gazel, barak, hoyrat ve divan türündeki uzun havaları içermektedir. Bu türler halk müziğinin geniş repertuarı içinde önemli bir yer edinmiş olup özellikle uzun hava icrası bölgedeki müziksel geleneklerin sürekliliğini sağlamaktadır.

Türk halk müziği repertuarının önemli bir bölümünü oluşturan kırık hava ve uzun havalar, özellikle 1952 yılına kadar yapılan derleme çalışmalarıyla kayıt altına alınmıştır. Bu süreçte, dönemin idari yapısına bağlı olarak 1954 yılına kadar Malatya iline bağlı bir ilçe olan Adıyaman'ın halk ezgileri de büyük ölçüde Malatya'nın kültür mirası içinde değerlendirilmiştir. Ancak 1954 yılında il statüsü kazanan Adıyaman, Türk halk müziği derleme çalışmaları ve saha araştırmalarından yeterince faydalanamamış; bu durum yöreye özgü birçok anonim halk müziği eserinin zamanla unutulmasına veya komşu bölgelerin halk müziği repertuarına dahil edilmesine neden olmuştur (Turhan ve Akbıyık, 2012: 30).

Adıyaman'da uzun hava türleri arasında divanlar kendine özgü bir yer bulmuştur. Divanlar, özellikle halk şairlerinin aruz ölçüsüyle yazılmış şiirlerinin çeşitli melodik formlarla icra edilmesiyle tanınan bir tür olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu müzikal form hem sözel hem de melodik zenginlik taşıyan bir yapı sunmaktadır. Divanlar, halk müziğinin en önemli türlerinden biri olarak adeta halkın duygusal ve kültürel katmanlarını müzikal bir dille ifade etme aracı olarak görülmektedir. Bu türlerin seslendirilmesinde kullanılan çeşitli çalgılar divanın icrasına estetik bir katkı sağlamaktadır.

Araştırmamızda örneklem olarak ele aldığımız “Bir Peri Gördüm Oturmuş Kuşe-i Meyhanede” adlı Adıyaman divanı şehri sıkça duyulan ve söylenen divanlar arasında yer almaktadır. Bu eser, divan türünün Adıyaman'daki özgün ifadesini ve halk müziği içindeki yerini daha yakından gözler önüne sererken şehrin müzikal geleneklerini anlamak açısından da önemli bir örnek teşkil etmektedir. Adıyaman'da divanların icrasında genellikle bağlama, cümbüş, keman, bendir ve def gibi eşlik sazları kullanılmaktadır. Bu sazlar, divanların seslendirilmesinde temel bir rol oynamakta ve müziğin hem ritmik hem de melodik dokusunun zenginleşmesini sağlamaktadır. Ayrıca sözlü müziğin melodik yapısına uyum sağlayarak divanın duygusal derinliğini ve anlatım gücünü artırmaktadır.

Bu bağlamda Adıyaman'daki divanlar sadece müzikal bir tür olarak değil aynı zamanda kültürel bir ifade biçimi olarak da büyük bir öneme sahiptir. Bu türler, şehrin halk müziği geleneğinde önemli bir yer tutmakta olup hem geçmişin hem de günümüzün müzikal mirasını yaşatmaktadır.

Bir Peri Gördüm Oturmuş Kuşe-i Meyhanede (Adıyaman Divanı)

Araştırmanın bu bölümünde, Adıyaman ilinde yaygın bir şekilde okunan ve “Bir Peri Gördüm Oturmuş Kuşe-i Meyhanede” Adıyaman divanı olarak bilinen eserin divan türünün özellikleri dikkate alınarak incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu divanın kaynak kişisi Mehmet Kızılyaprak (Kirazın Oğlu) olup, şiirin sahibi kesin olarak bilinmemektedir. Divan, Mehmet Kızılyaprak tarafından derlenmiştir. Turhan ve Akbıyık (2012: 181-183), eserin mevcut sözlerine ilişkin olarak şu değerlendirmelerde bulunmuştur: “Önceki kayıtlarda eserin Haydar Efendi’ye atfedildiği görülmekle birlikte Şemsettin Bilgin tarafından hazırlanan Adıyamanlı Şairler adlı eserde Haydar Efendi’nin böyle bir şiirine yer verilmediği belirtilmiştir. Yapılan araştırmalar neticesinde bu metnin tek bir şaire ait olmadığı ve birden fazla şairin katkısıyla oluşturulduğu kanaatine varılmıştır. Ayrıca daha önce yanlış bir şekilde okunan dördüncü beyit yapılan detaylı incelemeler sonucunda düzeltilmiştir.” Adıyaman divanın sözleri şu şekildedir:

“Bir peri gördüm oturmuş kuşe-i meyhanede

Şarkı söyler mey içer ey suret-i rindanede

Ellerim peymanede kaldı gözlerim sakide kaldı

Demedim mi uçacak göksümün kafesinden

Bülbülüm bir gün uçacak demedim mi heyran

Aman Allah aman Allah ne temaşadır

Bu senin dürri kudretin esrarın senin heyran

Sana şahım münacaatım değil bir rızk için haşa

Huda Rızık-ı Alem'dir rıziksız kul yaratmaz ya

Ay lımın aman aman aman aman aman” (Turhan ve Akbıyık, 2012: 181-183).

Şiir incelendiğinde divan edebiyatı geleneği ile tasavvufi düşüncenin ortak imgelerini bir araya getirerek estetik bir yapı ortaya koyduğu görülmektedir. Metaforlar ve semboller aracılığıyla dünyevî ve ilahî aşk arasında bir ilişki kuran eser okuyucuyu fiziksel güzellikten manevi hakikate yönlendiren derin ve çok katmanlı bir anlam dünyası sunmaktadır. Kullanılan imgeler yalnızca dünyevi güzellik ve hayranlıkla sınırlı kalmayıp tasavvufi derinliğe sahip bir anlam çerçevesi

sunmaktadır. Bu bağlamda eserin klasik Türk edebiyatında sıkça rastlanan aşk, hayranlık ve ilahi hakikati anlama temalarını barındıran bir söyleme sahip olduğu düşünülmektedir.

Şiirinin mısraları, fâilâtün / fâilâtün / fâilâtün / fâilün aruz kalıbına tam uyum sağlamamaktadır. Her bir mısra için belirlenen hece yapısı kalıbın öngördüğü düzeni bazen ihlâl etmektedir. Özellikle uzun ve kısa hece dizilimi açısından metin belirgin bir ölçü uyumsuzluğu sergilemektedir. Bu uyumsuzluk hem aruz ölçüsünün katı kurallarından sapma hem de halk müziği geleneği gibi unsurların etkisiyle söz konusu olabilmektedir.

Şiirin mısralarındaki aruz ölçüsüne tam uyum sağlanamaması, yalnızca aruzun katı kurallarından sapmalarla açıklanabilecek bir durum değildir. Bu uyumsuzluk, aynı zamanda şiirin müzikle uyumlu hale getirilmesi amacıyla sözlerinde yapılan bilinçli değişikliklerden de kaynaklanıyor olabilir. Halk müziği ve halk edebiyatı geleneğinde şairler ve bestekârlar şiirlerin melodik yapıya ve müziksel ritme daha uygun hale gelmesi için aruz ölçüsünde esnemelere başvurabilir ya da hece sayısında düzenlemeler yapabilirler. Bu süreç sözlerin melodiyi doğru bir şekilde ifade edebilmesi ve eserin melodik yapısına uyum sağlaması açısından estetik bir gereklilik olarak değerlendirilebilir. Ayrıca şiirlerde görülen ölçüsel sapmalar geleneksel aruz kurallarındaki esnekliklerin ve halk müziği geleneğiyle uyum sağlama çabalarının bir sonucu olarak değerlendirilebilir. Bu sapmalar şiirin anlam derinliğini ve müzikal uyumunu sürdürebilmesi adına yapılan bilinçli müdahalelerdir. Böylece şiir ve müzik arasındaki güçlü ilişki, her iki sanat dalının birbirini tamamlayan bir biçimde etkileşime girdiğini ve bu etkileşimin her iki ögenin de daha güçlü bir estetik ifade bulmasına olanak tanıdığını göstermektedir.

Bir Peri Gördüm Oturmuş Kuşe-i Meyhanede (Adıyaman Divanı)

Notaya Aktaran: Emirhan GÜLER

Kaynak Kişi: Mehmet KIZILYAPRAK

İcracı: Mustafa Kahtalı (Kahtalı Mıçe)

Saz.....

Serbest

Bir pe ri gör düm o tur muş kü şe i mey ha ne de hey ra n

Şar kı söy ler me yi çer su re ti rin da ne de hey ra n

Serbest

El le rin pey ma ne de kal dı göz le rim sa ki de kal dı

De me di m mi u ça cak göz sü mü n ka fe sin de n

Bir Peri Gördüm Oturmuş Kuşe-i Meyhanede (Adıyaman Divanı)

Bül bü lü m bir gün u ça ca k de me dim mi hey ra n

Serbest

A man a la h a man al lah ne te ma şa dır

Bu se ni n dür ri kud re tin es ra rı se nin hey ra n

Serbest

Sa na şa hım mü ne ca a tım de ği l bir rızk i çin ha şa

Hu da dı r Rı zı k ı A lem di r rı zık sız kul ya rat maz ya lı mı na ma n a ma n

Nota 1. Bir peri gördüm kuşe-i meyhane (Adıyaman divanı).

Nota 1’de, Adıyaman iline ait “Bir Peri Gördüm Oturmuş Kuşe-i Meyhanede” adlı divan örneği yer almaktadır. Bu eser Adıyaman ili müzik kültürüne önemli katkıları olan Mustafa Kahtalı (Kahtalı Mıçe) yorumuyla notaya aktarılmıştır. İncelenen eserde Türk halk müziği uzun hava türlerinden biri olan divanın belirgin özelliklerinden biri olan giriş ve ara sazların “Divan Ayağı” olarak bilinen usûllü ezgilerle başladığı gözlemlenmektedir. Ayrıca, vokal seslendirmelerin serbest bir biçimde uzun hava tarzında icra edildiği görülmektedir. Bu divanın temel karakteristiklerinden biri olarak kabul edilir ve eserde bu özelliğin tam anlamıyla yansıtıldığı söylenebilir.

Divanların yapısında özellikle her bölümde belirli makamsal geçişlerin bulunması yaygın bir özellikken söz konusu divan örneğinde bu tür makamsal geçişlere rastlanmamaktadır. Eser, baştan sona kadar Hüseyini makamında bir seyir izlemekte olup bu da eserin yapısal özelliklerinden bir diğerk dikkat çeken noktadır.

Eserde, ayrıca bölgesel halk müziği geleneğine özgü olan katma sözlerin (örneğin aman, heyran, ay lıman) kullanıldığı dikkati çekmektedir. Bu tür ifadeler Adıyaman bölgesine ait halk müziği repertuarının karakteristik özelliklerini yansıtarak eserin yerel kültüre olan bağı kuvvetlendirmektedir. Eser bir oktav içerisinde seyir etmektedir. Ancak divan türündeki eserlerin genellikle bir oktavı aşan bir seyir izlediği bilinen bir özelliktir. Bu durum eserin melodik yapısının daha dar bir aralıkta kalarak daha öz bir biçimde şekillendiğini bununla birlikte türün geleneksel yapısına göre bir farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Divanın eşlik sazlarına gelindiğinde ses kaydının incelenmesi sonucunda yörede sıkça kullanılan çalgılardan cümbüş, keman, ud, kanun, bağlama, bendir, zilli def ve darbuka gibi enstrümanların kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu enstrümanlar Adıyaman ilindeki halk müziği icrasında önemli bir yere sahip olup divanın ritmik ve melodik yapısına katkı sağlamaktadır. Çeşitli enstrümanların bir arada kullanılması eserin zengin bir müzikal dokusunun oluşmasına olanak tanımaktadır.

Bu bağlamda eser Adıyaman ilinde yaygın olarak icra edilen ve halk müziği divan türüne ait pek çok temel öğeyi bünyesinde barındıran bir örnek teşkil etmektedir. Giriş ve ara sazları vokal yorum, makamsal yapı, yöresel katma sözler ve kullanılan enstrümanlar gibi unsurlar eserin hem Türk halk müziği geleneğiyle olan bağıni pekiştirmekte hem de yerel halk müziği icra biçiminin bir yansıması olarak öne çıkmaktadır. Bu durum eserin hem türsel hem de bölgesel açıdan önemli bir temsil örneği olduğunu göstermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Divan terimi, Türk kültüründe hem edebi hem de müzikal açıdan derin bir anlam yelpazesi sunmaktadır. Halk edebiyatında yer alan divan türü hem dil yapısındaki zenginlik hem de ölçüsel özellikleriyle dikkat çekerken divan edebiyatının etkisiyle şekillenmiş bir şiir formu olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı zamanda bu türün halk müziği bağlamında uzun hava biçiminde icra edilmesi halk müziği repertuarında özgün bir yer edinmesini sağlamaktadır. Divan şiirleri aruz ölçüsüne dayalı ritmik yapısı ve saz eşliğinde icra geleneğiyle halk şiiri ile divan edebiyatı arasında bir köprü işlevi görmüş ve kültürel etkileşimi derinleştirmiştir. Bu bağlamda divan türü, hem bir edebi tür hem de müziksel bir ifade biçimi olarak Türk halk müziği ve edebiyatında önemli bir yere sahiptir ve halk kültürünün evrimini yansıtan değerli bir unsurdur.

Divan türü, Türk halk müziğinde hem melodik hem de edebi açıdan benzersiz bir konuma sahiptir. Hem halk şairlerinin sözlü ifadesini hem de çalgısal zenginliği bir arada sunan bu tür uzun hava geleneğinin önemli bir parçasını oluşturur. Usûlsüz ezgilerle icra edilen divan türü müzikal yapı açısından karmaşık bir form sergileyerek vokal ve çalgısal unsurların etkileşimini yansıtır. Divan türünün yaygın olduğu coğrafi bölgeler bu geleneğin halk müziği içindeki çeşitliliğini ve derinliğini ortaya koymaktadır. Ayrıca divan türündeki “ayak” gibi usûllü çalgısal bölümler türün melodik ve ritmik yapısına zenginlik katmakta ve müziğin etkisini artırmaktadır. Bununla birlikte bazı yörelerde tek bölümlü uzun hava örneklerinin de “divan” olarak adlandırılması türün esnek yapısını ve halk müziği içindeki dönüşümünü gösteren önemli bir unsurdur. Bu yönleriyle divan türü Türk Halk Müziği'nde kültürel ve müzikal bir köprü işlevi görmekte ve halk müziğinin özgün sesini oluşturan temel bileşenlerden biri olarak varlığını sürdürmektedir.

Adıyaman'daki divanlar, yalnızca bölgesel müzik geleneğini yansıtmakla kalmayıp aynı zamanda halkın duygusal ve kültürel ifadelerinin müzikal bir dile dönüşmesini sağlayan önemli bir sanat formudur. Bu türler halk müziği repertuarının vazgeçilmez bir parçası olarak şehrin kültürel kimliğini hem geçmişte hem de günümüzde yaşatmakta büyük bir rol oynamaktadır. Divanlar, özellikle sözlü ve melodik öğelerin birleşimiyle halkın tarihsel deneyimlerini, duygusal halleri ve toplumsal değerlerini müzikal bir anlatıma dönüştürürken kullanılan çalgılarla da bu anlatımın zenginleşmesini sağlamaktadır.

Adıyaman halk müziğinde divan türünün icrasında bağlama, cümbüş, keman, bendir ve def gibi eşlik sazları yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu çalgılar hem ritmik hem de melodik yapıyı güçlendirerek divanın duygusal derinliğini ve anlatım gücünü artırmaktadır. Özellikle bağlama ve cümbüş divanın melodik yapısına uyum sağlayarak eserlerin icrasına estetik bir katkı sunarken keman ve bendir gibi çalgılar ise eserin ritmik yapısını destekleyerek müzikal bütünlüğü sağlamaktadır. Adıyaman halk müziği geleneğinde divan türü, sadece bir müzikal tür olarak değil aynı zamanda kültürel bir ifade biçimi olarak da büyük bir öneme sahiptir. Bu türler şehrin halk müziği geleneğinde önemli bir yer tutmakta olup hem geçmişin hem de günümüzün müzikal mirasını yaşatmaktadır.

“Bir Peri Gördüm Oturmuş Kuşe-i Meyhanede” eseri divan edebiyatı geleneği ile halk müziği arasındaki etkileşimi gözler önüne sermektedir. Şiir dünyevî ve ilahî aşkı metaforlar ve sembollerle birleştirerek derin bir anlam dünyası oluştururken aruz ölçüsündeki sapmaların halk müziğiyle uyum sağlamak amacıyla yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu ölçüsel esneklik şiir ve müziğin birbirini tamamlayan bir biçimde etkileşime girdiğini ve her iki sanat dalının estetik bir bütün oluşturduğunu göstermektedir.

“Bir Peri Gördüm Oturmuş Kuşe-i Meyhanede” adlı divan örneği, Adıyaman ilinin halk müziği geleneği ve divan türünün özelliklerini başarılı bir şekilde yansıtmaktadır. Eser, giriş ve ara sazları, serbest vokal seslendirme, Hüseyini makamında seyir gibi temel divan karakteristiklerini taşıyarak, bölgesel halk müziği geleneğine özgü katma sözler ve enstrümantasyonla yerel kültürle de güçlü bir bağ kurmaktadır. Ayrıca eserin melodik yapısının bir oktavda sınırlı kalması divan türünde genellikle daha geniş bir oktav aralığına sahip olan yapıya kıyasla eserin geleneksel divan formundan saparak farklı bir melodik yapı sergilediğini göstermektedir. Bu unsurlar eserin hem müzikal hem de kültürel açıdan önemli bir temsil örneği sunduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırma bulguları ışığında Adıyaman’daki divan türüne yönelik yapılan müzikal incelemeler şehrin kültürel ve müzikal kimliğini derinlemesine anlamada önemli veriler sunmakta olup bu doğrultuda aşağıdaki önerilerde bulunmaktadır:

Divan türünün hem edebi hem de müzikal yönlerinin daha kapsamlı bir şekilde incelenmesi, bu türün halk müziği içindeki özgün yerini ve evrimini anlamak açısından önemlidir. Divan türünün halk müziği repertuarındaki yerini güçlendirecek akademik çalışmalar ve müzikal analizler

yapılmalıdır. Bu bağlamda divan türüne ait farklı coğrafyalarda icra edilen örneklerin karşılaştırmalı incelemeleri türün bölgesel farklılıklarını ortaya koyabilir.

Divan türü hakkında daha fazla bilgi ve teknik beceri kazanılması için yerel müzik okulları ve konservatuvarlar aracılığıyla eğitim programları düzenlenebilir. Bu tür programlar geleneksel halk müziği formlarının korunmasına ve yeni nesiller tarafından öğrenilmesine olanak tanıyacaktır. Ayrıca öğrencilere divan türünün tarihsel ve kültürel bağlamı hakkında bilgi vermek bu geleneği daha derinlemesine kavrayabilmelerine yardımcı olacaktır.

Divan türünün mevcut icra biçimleri dışında farklı yörelerdeki ve farklı müzikal geleneğe sahip topluluklar arasında müzikal etkileşimlerin teşvik edilmesi bu türün daha zengin bir repertuarla icra edilmesine olanak sağlayabilir. Böylece divan türü hem geleneksel bağlamda hem de modern halk müziği sahnesinde daha geniş bir kabul görebilir.

Yöre bazlı divan türündeki eserlerin sistematik bir şekilde derlenmesi ve analiz edilerek TRT repertuarına dahil edilmesi bu müzikal geleneğin daha geniş bir kitleye ulaşmasını sağlayabilir. Bu eserler sadece yerel halk müziği pratiğini değil aynı zamanda her bölgenin kendine özgü kültürel kimliğini ve duygusal ifadelerini yansıtan önemli miraslar olarak değerlendirilmelidir. Bu tür eserlerin TRT repertuarına dahil edilmesi hem halk müziği geleneklerinin korunmasına katkı sağlar hem de bu geleneklerin yaygınlaştırılması için güçlü bir platform sunmaktadır.

Adıyaman yöresine ait “Bir Peri Gördüm Oturmuş Kuşe-i Meyhanede” adlı divan dışında bölgeye özgü diğer divan türlerinin notalarının sistematik bir şekilde çıkarılması ve bu eserlerin gelecek kuşaklara aktarılması büyük bir önem taşımaktadır. Bu tür bir çaba Adıyaman halk müziği geleneğinin korunması ve yaşatılması açısından kritik bir rol oynamaktadır.

KAYNAKLAR

Arseven, V. (2000). Türk halk müziğinin ezgisel yapısı üzerine. S. Turhan (Ed.) *Türk halk müziğinde çeşitli görüşler* (s.15-28). T.C. Kültür Bakanlığı.

Arslan, K. (2006). Elazığ - Harput divan eserleriyle Türk sanat müziğinde bulunan divan formundaki eserlerin karşılaştırılması (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ataman, A. (2009). *Bu toprağın sesi (halk musîkimiz)*. İstanbul: Türk Edebiyat Vakfı.

- Duygulu, M. (2014). *Türk halk müziği sözlüğü*. İstanbul:Pan Yayıncılık.
- Emnalar, A. (1998). *Tüm yönleriyle Türk halk müziği ve nazariyatı*. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Haşhaş, S. (2022). *Türk halk müziği thm bilgileri uzun havalar kırık havalar*. İstanbul: Efe Akademi Yayınları.
- Hoşsu, M. (1997). *Geleneksel Türk halk müziği nazariyatı*. İzmir: Peker Ambalaj.
- Köroğlu, A.H. (2024). *Gevherî divanında divan şiiri unsurları* (Yayımlanmamış doktora tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- McMillan, J.H., Schumacher, S. (1984). *Research education: a conceptual introduction*. Boston and Toronto Little Brown and Company.
- Özbek, M. (2014). *Türk halk müziği el kitabı I terim sözlüğü*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi.
- Parlatır, İ., Gözaydın, N., Zülfikar, H., Aksu, T., Türkmen, S., ve Yılmaz, Y. (1998). *Türk dil kurumu Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Sarısözen, M. (1962). *Türk halk musikisi usulleri*. Ankara: Resimli Posta Matbaası.
- Say, A. (2002). *Müzik sözlüğü*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Şenel, S. (2000). Türk halk musikisinde uzun hava tanımları ve bu tanımlar etrafında ortaya çıkan problemler. S. Turhan (Ed.) *Türk halk müziğinde çeşitli görüşler* (s.55-80). T.C. Kültür Bakanlığı.
- Turhan, S. ve Akbıyık A. (2012). *Adıyaman türküleri ve oyun havaları*. Ankara: Cem Web Ofset.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT

Divan is a musical form within the repertoire of Turkish folk music that holds a significant place among long song types, characterized by its unique features. This genre stands out with its rhythmic introductions and interludes, while its vocal performances are defined by a freely sung melodic

structure, providing the performer with a broad expressive scope. Divans, possessing rich musical and literary content, enable the public to express their historical, social, and personal emotions through art. Within the tradition of Turkish folk music, the divan genre typically embodies deep lyricism combined with a powerful emotional narrative, leaving a lasting impression on listeners. This study aims to examine the general characteristics of the divan genre and to uncover its place and significance in the regional folk music repertoire by focusing on its musical and literary structure. The central focus of this study is the Adıyaman folk song “Bir Peri Gördüm Oturmuş Kuş-e Meyhanede”. This piece, which exemplifies the defining features of the divan genre is particularly valuable as it demonstrates how this genre is performed within the tradition of regional folk music. Through the analysis of this work, the study delves into the musical structure of the divan, the relationship between lyrics and melody, and its place in the cultural context. Consequently, the research offers insights into both the significance of the divan genre within traditional folk music and how it integrates into regional musical practices, especially in the Adıyaman region. The main goal of this research is to identify the functionality of the divan genre within folk music culture and its role in collective memory. By analyzing the song “Bir Peri Gördüm Oturmuş Kuş-e Meyhanede” the study aims to demonstrate how the divan genre serves not only as a musical form but also as a historical and cultural narrative medium, reflecting its meaning in people's lives.

The research was conducted using the descriptive survey method, one of the literature review techniques. This method is employed to comprehensively analyze the current state of a subject and systematically review the related literature. The study involved an extensive review of the relevant literature to determine the general characteristics of the divan genre and its place within musical, literary, and cultural contexts. Books, articles, theses, reports, and other academic studies that provide information about the divan genre were thoroughly examined. Additionally, to develop a broader understanding of the divan genre's place in the historical and regional contexts of Turkish folk music, an interdisciplinary approach was adopted.

Following the literature review, a work unique to Adıyaman and holding a significant place in the regional folk music repertoire was selected. This piece, “Bir Peri Gördüm Oturmuş Kuş-e Meyhanede” was chosen as the sample for the study. Its selection was based on its representation

of the fundamental qualities of the divan genre and its prominent role in regional musical practices. The melodic structure of the piece its lyrical content, the accompanying instruments, and performance techniques were analyzed in detail. During the analysis the contributions of Adıyaman's unique musical style to the divan genre and how this genre is shaped by regional characteristics were also explored.

The results of the study reveal that the divan genre holds a significant and enduring position in Turkish folk music and literature as both a musical and literary form of expression. This genre's ability to seamlessly combine lyrical and melodic elements allows it to serve as a powerful narrative tool, reflecting the historical experiences, emotional states, cultural values, and daily lives of the people it represents. Each divan carries a unique story, blending poetic eloquence with intricate melodies to create a vivid portrayal of societal norms, struggles, and aspirations. Furthermore, the divan genre acts as a cultural bridge, facilitating the transmission of emotional and intellectual heritage across generations and ensuring the continuity of collective cultural memory.

In the context of Adıyaman's folk music practices, it was observed that the divan genre is richly integrated into the region's musical fabric not only as a performance tradition but also as a representation of the local identity. The instrumentation accompanying divan performances such as the baglama, cümbüş, violin, bendir, and tanbourine adds to the depth and texture of the music, highlighting the interplay between the genre and regional musical aesthetics. The use of these instruments emphasizes the communal aspect of divan performances, where musicians and listeners engage in a shared cultural experience. Moreover, the regional adaptations of the divan genre in Adıyaman showcase its flexibility and the dynamic nature of folk traditions allowing the genre to remain relevant and deeply embedded within the cultural practices of the community. Through its integration with local music and its ability to convey profound emotional and cultural narratives the divan genre continues to stand as a cornerstone of Turkish folk music and literature, preserving the spirit and identity of the regions it thrives in. In particular the piece "Bir Peri Gördüm Oturmuş Kuşe-i Meyhanede" serves as a compelling example of how the divan genre encapsulates regional characteristics in both its musical structure and literary content. The melody and lyrics of this piece reflect the stylistic nuances, poetic richness, and unique performance traditions associated with the Adıyaman region, highlighting the deep connection between local culture and

the divan genre. Through an analysis of this work, it becomes evident that the divan genre has played a significant role in shaping performance practices, offering insight into the traditional expressions of the community. Furthermore, the incorporation of the divan genre into the broader Turkish folk music repertoire demonstrates its enduring relevance and adaptability, bridging regional traditions with national cultural identity. This study emphasizes the divan genre's role not only as a medium for artistic expression but also as a vital element in preserving cultural diversity, ensuring that the rich musical and literary heritage of the region is passed down to future generations.